

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonės dėl pasiūlymo dėl Skaitmeninių rinkų akto santrauka

(Visą šios nuomonės tekstą anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis galima rasti EDAPP interneto svetainėje www.edps.europa.eu)

(2021/C 147/04)

2020 m. gruodžio 15 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl konkurencingų ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų (Skaitmeninių rinkų aktas). Pasiūlymas parengtas atsižvelgiant į komunikatą „Europos skaitmeninės ateities formavimas“, kuriame nurodyta, kad gali prireikti papildomų taisyklių, kuriomis būtų užtikrinti konkurencingumas, teisingumas, inovacijos ir įėjimo į rinką galimybė, taip pat viešieji interesai, peržengiantys konkurencijos ar ekonominių sumetimų ribas. Pasiūlymu nustatomos *ex ante* taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad rinkos, kurioms būdingos didelės interneto platformos, turinčios didelį poveikį tinklui (prieigos valdytojos), išliktų teisingos ir konkurencingos.

Todėl, pasiūlyme išdėstytos nuostatos dėl prieigos valdytojų statuso suteikimo, kuriose atsižvelgiama į duomenų suteikiamą pranašumą, susijusį, be kita ko, su paslaugų teikėjo galimybe gauti ir rinkti asmens duomenis; įsipareigojimai ir draudimai prieigos valdytojams; rinkos tyrimų atlikimo taisyklės; pasiūlymo įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo nuostatos.

Šioje nuomonėje EDAPP palankiai vertina pasiūlymą, nes juo siekiama remti sąžiningas ir atviras rinkas bei sąžiningą asmens duomenų tvarkymą. Jau 2014 m. EDAPP atkreipė dėmesį į tai, kad konkurencija, vartotojų apsauga ir duomenų apsaugos teisės yra trys glaudžiai susijusios politikos sritys interneto platformų ekonomikos požiūriu. EDAPP mano, kad šių trijų sričių ryšiai turėtų būti tarpusavio papildomumo ryšiai, o ne santykiai, kai viena sritis pakeičia kitą arba kai atsiranda jų tarpusavio trintis.

Šioje nuomonėje EDAPP atkreipia dėmesį į tas pasiūlymo nuostatas, kurios drauge stiprina rinkos konkurencingumą ir galiausiai suinteresuoto asmens galimybę kontroliuoti savo asmens duomenis. Tai pasakytina, pavyzdžiui, apie 5 straipsnio f dalį, pagal kurią draudžiama reikalauti, kad galutiniai naudotojai prenumeruotų kitas prieigos valdytojo teikiamas pagrindines platformų paslaugas, 6 straipsnio 1 dalies b punktą, pagal kurį galutiniams naudotojams suteikiama galimybė pašalinti bet kokią pagrindinių paslaugų platformoje iš anksto įdiegtą taikomąją programinę įrangą, 6 straipsnio 1 dalies e punktą, pagal kurį prieigos valdytojui draudžiama riboti galutinių naudotojų galimybę naudoti kitą taikomąją programinę įrangą ir paslaugas, ir 13 straipsnį, pagal kurį prieigos valdytojas įpareigojamas pateikti Komisijai nepriklausomo auditoriaus patikrintą visų vartotojų profiliavimo metodų, kuriuos prieigos valdytojas taiko teikdamas arba valdydamas visas savo pagrindines platformų paslaugas.

EDAPP taip pat pateikia konkrečias rekomendacijas, padėsiančias užtikrinti, kad pasiūlymas veiksmingai papildytų BDAR, padidinant atitinkamų asmenų pagrindinių teisių ir laisvių apsaugą ir išvengiant prieštaravimo dabartinėms duomenų apsaugos taisyklėms. Šiuo atžvilgiu EDAPP visų pirma rekomenduoja pasiūlymo 5 straipsnio a dalyje nurodyti, kad prieigos valdytojas galutiniams naudotojams turi pateikti lengvai ir greitai prieinamą sutikimo valdymo sprendimą, patikslinti pasiūlymo 6 straipsnio 1 dalies h punkte numatyto duomenų perkėlimo taikymo sritį, reformuluoti pasiūlymo 6 straipsnio 1 dalies i punktą, kad būtų užtikrintas visiškas suderinamumas su BDAR, ir atkreipti dėmesį į veiksmingo anoniminimo ir pakartotinės atpažinties patikrinimo poreikį, kai dalijamasi užklausa, spustelėjimų ir peržiūrų duomenimis, susijusiais su nemokamomis ir mokamomis galutinių naudotojų paieškomis prieigos valdytojo interneto paieškos sistemose.

Be to, EDAPP siūlo teisėkūros institucijoms apsvaistyti galimybę nustatyti minimalius sąveikumo reikalavimus prieigos valdytojams ir skatinti Europos lygmeniu rengti techninius standartus pagal taikytinus Sąjungos teisės aktus dėl Europos standartizacijos.

Galiausiai, remdamasis, be kita ko skaitmeninio koordinavimo mechanizmo įgyvendinimo patirtimi, EDAPP rekomenduoja 32 straipsnio 1 dalyje nurodyti, kad Patariamąjį komitetą skaitmeninių rinkų klausimais sudaro EDAV atstovai, ir bendrai ragina atitinkamas kompetentingas priežiūros institucijas, įskaitant duomenų apsaugos institucijas, bendradarbiauti instituciniu ir struktūrizuotu lygmeniu. Šiuo bendradarbiavimu visų pirma turėtų būti užtikrinta, kad su atitinkamomis institucijomis būtų galima keistis visa svarbia informacija, idant jos galėtų atlikti savo papildomą vaidmenį, laikydamosi savo atitinkamų institucinių įgaliojimų.

1. ĮVADAS IR PAGRINDINĖ INFORMACIJA

1. 2020 m gruodžio 15 d. Europos Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl konkurencingų ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų (Skaitmeninių rinkų aktas) (toliau – pasiūlymas) ⁽¹⁾.
2. Pasiūlymas parengtas atsižvelgiant į komunikatą „Europos skaitmeninės ateities formavimas“, kuriame nurodyta, kad gali prireikti papildomų taisyklių, kuriomis būtų užtikrinti konkurencingumas, teisingumas, inovacijos ir įėjimo į rinką galimybė, taip pat viešieji interesai, peržengiantys konkurencijos ar ekonominių sumetimų ribas. Komunikate taip pat paskelbta, kad Komisija išnagrinės *ex ante* taisykles, siekdama užtikrinti, kad rinkos, kurioms būdingos didelės interneto platformos, turinčios didelį tinklo ir valdančios prieigą, išliktų teisingos ir konkurencingos novatoriams, įmonėms ir naujiems rinkos dalyviams ⁽²⁾.
3. Remiantis pasiūlymo aiškinamuoju memorandumu, kelios didelės skaitmeninio sektoriaus platformos vis dažniau atlieka tarpininko arba prieigos valdytojo tarp verslo klientų ir galutinių naudotojų funkciją. Teigiama, kad tokie prieigos valdytojai yra išsivertinę skaitmeninėse rinkose, todėl daug verslo klientų yra labai priklausomi nuo jų ir daromas neigiamas poveikis atitinkamų pagrindinių platformų paslaugų konkurencingumui. Kai kuriais atvejais ši priklausomybė lemia nesąžiningą elgesį šių verslo vartotojų atžvilgiu ⁽³⁾.
4. Pasiūlymo tikslas – ES lygmeniu spręsti opiausias su nesąžiningais veiksmais ir mažu konkurencingumu susijusias problemas vadinamųjų „pagrindinių platformų paslaugų“ srityje ⁽⁴⁾. Šiuo tikslu pasiūlyme
 - nustatomos sąlygos, kuriomis pagrindinių platformos paslaugų teikėjams turėtų būti suteikiamas „prieigos valdytojų“ statusas (II skyrius);
 - nurodyti nesąžiningi prieigos valdytojų veiksmai, kuriais ribojamas konkurencingumas, nustatyti įsipareigojimai, kuriuos turi vykdyti prieigos valdytojo statusą turintys subjektai, ir kai kurie iš jų gali būti papildomai apibrėžti (III skyrius);
 - išdėstomos rinkos tyrimų atlikimo taisyklės (IV skyrius);
 - pateikiamos šio reglamento įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo nuostatos (V skyrius).
5. 2020 m gruodžio 8 d. su EDAPP neoficialiai konsultuotasi dėl pasiūlymo dėl Skaitmeninių rinkų akto projekto. EDAPP palankiai vertina tai, kad su juo buvo konsultuojamasi šiame ankstyvame procedūros etape.
6. Be šio pasiūlymo Komisija taip pat priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas), kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB. Pagal Reglamento 2018/1725 42 straipsnio 1 dalį su EDAPP taip pat konsultuotasi dėl pasiūlymo dėl Skaitmeninių paslaugų akto, ir dėl jo pateikta atskira nuomonė.

2. IŠVADOS

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, EDAPP teikia šias rekomendacijas:

- patikslinti, kad pasiūlymas papildo ir Reglamentą (ES) 2016/679, ir Direktyvą 2002/58/EB ir kad pasiūlyme netikslinami ir nekeičiami jokie pagrindinių platformų paslaugų įpareigojimai pagal Reglamentą (ES) 2016/679 ir Direktyvą 2002/58/EB;
- pasiūlymo 5 straipsnio a dalyje nurodyti, kad prieigos valdytojas galutiniams naudotojams turi pateikti patogų (lengvai ir greitai prieinamą) sutikimo valdymo sprendimą pagal Reglamentą 2016/679, visų pirma Reglamento (ES) 2016/679 25 straipsnyje nustatytą reikalavimą dėl pritaikytosios ir standartizuotosios duomenų apsaugos;

- įtraukti nuorodą į galutinius naudotojus pagal pasiūlymo 5 straipsnio f dalį;
- patikslinti pasiūlymo 6 straipsnio 1 dalies h punkte numatyto duomenų perkėlimo taikymo sritį;
- performuluoti pasiūlymo 6 straipsnio 1 dalies i punktą, kad būtų užtikrintas suderinamumas su BDAR, visų pirma atsižvelgiant į BDAR 4 straipsnio 1 dalyje pateiktą „asmens duomenų“ apibrėžtį;
- sustiprinti pasiūlymo 6 straipsnio 1 dalies j punkte pateiktą nuorodą, konstatuojamojoje dalyje nurodant, kad prieigos valdytojas turi sugebėti įrodyti, kad nuasmenintų užklausų, spustelėjimų ir peržiūrų duomenys tinkamai patikrinti dėl galimos pakartotinės atpažinties rizikos;
- pasiūlymo 10 straipsnio 2 dalies a punkte įtraukti nuorodą į galutinius naudotojus;
- performuluoti pasiūlymo 11 straipsnio 2 dalį, pakeičiant žodį „arba“ žodžiu „ir“;
- nurodyti, kad auditoriaus patikrintą aprašą Komisija turi pateikti Europos duomenų apsaugos valdybai arba bent jau kompetentingoms priežiūros institucijoms jų prašymu;
- pagal 32 straipsnio 1 dalį patikslinti, kad Patariamąjį komitetą skaitmeninių rinkų klausimais sudaro Europos duomenų apsaugos valdybos atstovai, taip pat valstybių narių konkurencijos, elektroninių ryšių, audiovizualinių paslaugų, rinkimų priežiūros ir vartotojų apsaugos kompetentingų institucijų atstovai;
- apsvarstyti galimybę nustatyti minimalius sąveikumo reikalavimus prieigos valdytojams ir skatinti Europos lygmeniu rengti techninius standartus pagal taikytinus Sąjungos teisės aktus dėl Europos standartizacijos;
- pradėti institucinių ir struktūrizuotą kompetentingų priežiūros institucijų, įskaitant duomenų apsaugos institucijas, bendradarbiavimą. Šiuo bendradarbiavimu visų pirma turėtų būti užtikrinta, kad su atitinkamomis institucijomis būtų galima keistis visa svarbia informacija, idant jos galėtų atlikti savo papildomą vaidmenį, laikydamosi savo atitinkamų institucinių įgaliojimų.

2021 m. vasario 10 d., Briuselis.

Wojciech WIEWIÓROWSKI

⁽¹⁾ COM(2020) 842 final.

⁽²⁾ COM(2020) 67 final.

⁽³⁾ COM(2020) 842 final, p. 1.

⁽⁴⁾ COM(2020) 842 final, p. 2.